

پنبه

پنبه محصولی صنعتی است، در بخش‌های مختلف اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد و کمتر محصولی این قابلیت را دارد. این محصول به لحاظ ایجاد اشتغال دارای اهمیت فراوانی در اقتصاد است. با توجه به ارزش افزوده اقتصادی، تولید پنبه در میان ۸ کالای اساسی قرار گرفته تا در آن به خودکفایی برسیم اما بالا بودن هزینه تولید و کاهش صرفه اقتصادی آن ۲ دلیل اصلی کاهش سطح زیرکشت پنبه بود. رانت‌های اقتصادی در واردات نخ و الیاف اصلی‌ترین مشکل در تولید پنبه است. به عنوان مثال سال ۹۸ مجوز واردات ۱۲۰ هزار تن نخ صادر شد در حالیکه این مقدار واردات برای مصرف ۳ سال است نه یک سال. میزان تولید و ش پنبه در کشور در سال زراعی ۹۳-۹۲ معادل ۱۸۳ هزار تن بود که بعد از ۸ سال میزان تولید به ۲۷۷ هزار تن رسیده است و این میزان تولید نیاز کشور را برآورد نمی‌کند. برای خودکفایی، دولت قبل قرار بود از کشت پنبه حمایت‌های یارانه‌ایی به عمل بیاورد اما با صدور مجوز واردات بیش از نیاز، عملاً تولید را در تنگنای سود واردات قرار داد. نرخ تضمینی خرید پنبه کمتر از قیمت معاملاتی است، همین

بالا بودن هزینه تولید و کاهش صرفه اقتصادی آن ۲ دلیل اصلی کاهش سطح زیرکشت پنبه بود. رانت‌های اقتصادی در واردات نخ و الیاف اصلی‌ترین مشکل در تولید پنبه است

۱۰،۵ میلیارد دلار ارزش واردات کالاهای اساسی ۳،۲ میلیارد دلار یعنی حدود یک سوم از ارزش ترجیحی واردات کالاهای اساسی، برای واردات روغن و دانه‌های روغنی بوده است.

در تولید دانه‌های روغنی مانند گندم، قیمت پایین خرید تضمینی از دلایل مهم بی انگیزگی کشاورزان برای کشت است، از سوی دیگر دولت وعده داده بود برای خودکفایی در تولید دانه‌های روغنی از کشاورزان از زمان کشت تا فروش حمایت میکند اما عملاً این حمایت‌ها رخ نداده است. از سوی دیگر با توجه به اینکه واردات دانه‌های روغنی نیز مانند گندم، ذرت و جو با ارزش ۴۲۰۰ تومانی است، همین موضوع سبب شده بجای حمایت از تولید واردات ترجیح داده شود و بسیاری در دولت با واردات این کالاها سودجویی کرده اند.

نیاز کشور به روغن خام سالانه حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن است که فقط ۸ درصد آن از داخل تأمین می‌شود. این درحالی است که با توجه به ارزیابی بالا، تولید دانه‌های روغنی، در صرفه‌جویی ارزی و مهم‌تر از آن تأمین امنیت غذایی نقش مهمی دارد.

نصیب وارکنندگان شده است و عده‌ای با استفاده از رانت با دریافت ارزش ترجیحی، واردات ذرت دامی انجام داده و پس از واردات، ذرت را خارج از سیستم با ارزش بازار آزاد به فروش رسانده اند.

دانه‌های روغنی

براساس طرح ۱۰ ساله، از سال ۹۴ تا ۱۴۰۴، باید ۷۰ درصد نیاز کشور به روغن از محل تولید داخل تأمین شود ولی از سال آغاز طرح (سال ۹۴) تا ۱۴۰۰ یعنی در ۶ سال فقط ۱۰ درصد افزایش تولید محقق شد و خوداتکایی دانه‌های روغنی از ۱۰ به ۱۶ درصد رسیده است. با توجه به اینکه ۹۰ درصد روغن و دانه‌های روغنی مورد نیاز با واردات تأمین می‌شود و واردات آن نیز با ارزش ۴۲۰۰ تومانی است، این کالاها در میان واردات کالاهای اساسی، ارزش زیادی را به خود اختصاص می‌دهد.

بر همین اساس، خودکفایی در تولید روغن، در برنامه کلان اقتصادی قرار گرفته اما این برنامه به هدف نرسیده است.

از کالاهای اساسی که تا آذر امسال وارد شده است ۱،۹ میلیون تن انواع دانه‌های روغنی به ارزش ۱،۳ میلیارد دلار، ۱،۴ میلیون تن روغن خوراکی به ارزش ۱،۹ میلیارد دلار است. یعنی از مجموع